

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

H O T Ă R Î R E nr. _____

din _____

Chişinău

**cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru
modificarea Legii cu privire la activitatea arhitecturală nr. 1350/2000**

Guvernul HOTĂRĂŞTE:

Se aprobă şi se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege pentru modificarea Legii cu privire la activitatea arhitecturală nr. 1350/2000.

PRIM-MINISTRU INTERIMAR

Aureliu CIOCOI

Contrasemnează:

Ministrul agriculturii,
dezvoltării regionale şi mediului

Ion PERJU

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

LEGE

pentru modificarea Legii cu privire la activitatea arhitecturală nr. 1350/2000

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I - Legea cu privire la activitatea arhitecturală nr. 1350/2000 (publicată în Monitorul Oficial, 2001, nr. 21-24 art.77), se modifică după cum urmează:

1. La Articolul 1. Scopul și sarcinile, alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Prezenta lege are ca scop dezvoltarea arhitecturii naționale ca parte integrantă a culturii mondiale, bazată pe cele mai reușite realizări ale științei și practicii din domeniul arhitecturii, amenajării teritoriului și urbanismului cu păstrarea și dezvoltarea diversității culturale și coloritului ei tradițional, protejarea lucrărilor de arhitectură, monumentelor și zonelor istorice, a peisajelor naturale și culturale, determinarea rolului arhitectului autor ca persoana dominantă a procesului de activitate arhitecturală, precum și constituirea Ordinului Arhitecților din Republica Moldova, ca formă de organizare independentă, nonprofit, autonomă, apolitică și de interes public.”

2. La Articolul 2. Definiții:

noțiunea „*operă arhitecturală*” - operă de arhitectură, urbanism și de artă horticolă, rezultatul final al activității arhitecturale derulate sub conducerea nemijlocită a arhitectului autor;” de substituit cu noțiunea „*operă arhitecturală*” - rezultat al creației intelectuale în domeniul arhitecturii, amenajării teritoriului, urbanismului și de artă horticolă, realizat de o persoană sau de mai multe persoane sub conducerea nemijlocită a arhitectului autor;”

se completează cu două alineate noi cu următorul conținut:

„*atestare* – procedura de evaluare a nivelului și a calității pregătirii profesionale în domeniul arhitecturii, amenajării teritoriului și urbanismului, prin care o comisie de atestare, specialiști în domeniu, recunoaște oficial competența candidatului și îi acordă dreptul de semnătură;

drept de semnătură – dreptul care implică asumarea de către arhitect a întregii responsabilități profesionale pentru documentele/documentațiile tehnice pe care le elaborează, coordonează și semnează în condițiile Legii nr. 721/1996 privind calitatea în construcții;

Ordinul Arhitecților din Republica Moldova - organizație necomercială, cu forma juridică de organizare „Asociație Obștească”, constituită benevol de

fondatori în vederea realizării în direcția relevantă a activității profesionale și activități de utilitate publică pentru care a fost constituită.”

3. La Articolul 3. Sprijinul de către stat al activității arhitecturale

la literele a), c) și g) cuvintele „arhitecturii și urbanismului” de substituit cu cuvintele „arhitecturii, amenajării teritoriului și urbanismului”;

litera e) va avea următorul cuprins:

„e) promovarea concursurilor naționale și internaționale, pentru crearea obiectelor cu valoare urbanistică și arhitecturală deosebită, restaurarea obiectelor de patrimoniu de importanță națională și locală;”

litera h) va avea următorul cuprins:

„h) realizarea altor măsuri de dezvoltare a arhitecturii naționale, și asigurarea participării Republicii Moldova la evenimente internaționale privind dezvoltarea arhitecturii, amenajării teritoriului și urbanismului, protecția monumentelor de arhitectură;”

litera f) va avea următorul cuprins:

f) crearea condițiilor organizaționale, juridice și economice favorabile pentru activitățile Ordinului Arhitecților, Uniunii Arhitecților și a altor asociații profesionale obștești de creație ale arhitecților.”

4. Articolul 4. Complexul lucrărilor privind crearea obiectului arhitectural, va avea următorul cuprins:

„(1) Crearea obiectului arhitectural este un act complex de creație tehnică și estetică, un sistem de funcțiuni și de furnizare de servicii, care include și elaborarea lucrărilor la faza de avans-proiect, argumentarea investițiilor, definitivarea soluției arhitecturale, elaborarea, participarea la avizarea și aprobarea proiectului și a documentației de execuție, la realizarea și recepția obiectului în modul stabilit, efectuarea supravegherii de autor, coordonarea studiilor și documentațiilor conexe întocmite de alți specialiști, studii, teme și programe de cercetare, proiectare și concursuri, documentații tehnice, machete, relevee și alte asemenea activități.

(2) Elaborarea proiectului (compartimentul de arhitectură), pentru care este necesară obținerea autorizației de construire, se efectuează de un arhitect atestat (cu drept de semnătură) sau de un conductor arhitect atestat (cu drept de semnătură) în conformitate cu prevederile actelor normative și cu respectarea standardelor, normelor și regulilor stabilite de autoritatea administrației publice centrale în domeniul amenajării teritoriului, urbanismului și arhitecturii.

(3) Verificarea/expertizarea, avizarea și aprobarea proiectului se efectuează în conformitate cu normele stabilite de actele normative în vigoare.

(4) Activitatea arhitectului în domeniul arhitecturii, amenajării teritoriului și urbanismului constă în:

a) proiectarea și coordonarea tuturor compartimentelor documentației de proiect pentru construcții, asistența tehnică, supravegherea de autor și recepția

lucrărilor de construcții, restaurări de monumente, peisagistică, design interior, scenografie și alte asemenea activități;

b) studiul, cercetarea, planificarea, consilierea și reglementarea specifică în domeniile arhitecturii, amenajării teritoriului și urbanismului, construcțiilor, utilizării materialelor de construcție și tehnologiilor specifice, inclusiv în eficiența energetică;

c) verificarea, avizarea, aprobarea, controlul și expertiza proiectelor de arhitectură, amenajarea teritoriului și urbanism.

5. La Articolul 5. Concursurile arhitecturale și urbanistice

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

litera a) după cuvântul „naționale,” cuvintele „raională, municipală,” de substituit cu cuvintele „regională (inclusiv regiuni de dezvoltare) și locală (raională, municipală, comunală/intercomunală, etc.).

litera b) cuvintele „importanță națională” de substituit cu cuvintele „importanță națională și locală.”

alineatul (4) cuvintele „domeniul arhitecturii și urbanismului” de substituit cu cuvintele „domeniul arhitecturii, amenajării teritoriului și urbanismului”.

se completează cu două alineate noi cu următorul cuprins:

„(5) Necesitatea unor astfel de concursuri este determinată în conformitate cu cerințele legislației în domeniul amenajare a teritoriului și urbanism, prin deciziile organelor executive centrale și locale, ale organelor executive ale consiliilor locale, precum și la inițiativa clienților și asociațiilor de arhitecți profesioniști.

(6) În cazul achizițiilor publice și al concursurilor de soluții în domeniul arhitecturii, amenajării teritoriului și urbanismului, cel puțin o treime din numărul membrilor comisiei de evaluare sau ai juriului trebuie să fie arhitecți, dintre care un reprezentant al Ordinului Arhitecților, un reprezentant al Uniunii Arhitecților și un reprezentant al administrației publice locale responsabil de realizarea politicii de stat și locale în domeniul arhitecturii, amenajării teritoriului și urbanismului.”

6. La Articolul 7. Dreptul la activitate arhitecturală

alineatul (1) de completat cu următorul conținut: „Este interzisă utilizarea titlului de arhitect, inclusiv arhitect de interior, de către persoanele care nu dețin această calificare profesională obținută în baza unui titlu oficial de calificare recunoscut.”

alineatul (2) va avea următorul cuprins: „(2) Proiectele de arhitectură pentru realizarea cărora legea impune obținerea autorizației de construire vor fi elaborate de un arhitect atestat (cu drept de semnătură) sau de un grup de arhitecți condus de un arhitect șef atestat (cu drept de semnătură).”

Se completează cu patru alineate noi cu următorul cuprins:

„(3) Arhitecții atestați, autori ai operei arhitecturale, sunt independenți în luarea deciziilor cu caracter profesional. Arhitectul va introduce în contractul încheiat cu clientul clauze privind protecția dreptului de autor, care nu vor contravine Legii nr. 139/2010 privind dreptul de autor și drepturile conexe.

(5) Arhitectul are obligația să servească interesele beneficiarului în acord cu interesul public și cu exigențele profesionale și poartă răspundere pentru soluțiile și calitatea proiectului elaborat conform prevederilor actelor normative în vigoare.

(6) Arhitectul membru al Ordinului Arhitecților are obligația profesională și morală de a respecta întocmai prevederile codului deontologic.

(4) Încălcarea legislației privind activitatea arhitecturală atrage răspunderea administrativă, civilă și penală, prevăzută de legislația în vigoare.”

7. După Articolul 7 se completează cu două articole noi cu următorul conținut:

„Articolul 7¹. Dreptul de semnătură

(1) Dreptul de semnătură este acordat persoanelor atestate conform prevederilor legale și înregistrați în Registrul Național al Arhitecților.

(2) Dreptul de semnătură implică asumarea de către persoana care îl exercită, responsabilități profesionale față de client și autoritățile publice cu privire la calitatea soluțiilor propuse, proiectate și executate, conform actelor normative în vigoare și normativelor în domeniu.

(3) Atestarea arhitecților (executanții de lucrări (servicii) legate de crearea obiectelor de arhitectură, intervenții la monumente arhitecturale, istorice și situri, amenajarea teritoriului și urbanism), este realizată de către Ordinul Arhitecților cu participarea, după caz, a unor reprezentanți desemnați de administrațiile publice centrale responsabile de implementarea politicii de stat în domeniul amenajării teritoriului, urbanismului, arhitecturii, protejării de stat a monumentelor și siturilor istorice, a unui reprezentant din cadrul unei instituții de învățământ superior de arhitectură acreditate de stat, desfășurată conform unui regulament aprobat de Guvern.

(4) Sînt în drept să exercite activități (proiectare, verificare, expertiză tehnică, dirijare și verificare a lucrărilor de construcții, etc.) în domeniul arhitecturii, amenajare a teritoriului și urbanism, protejării monumentelor istorice, numai arhitecți atestați ca persoane fizice în nume propriu sau ca angajați ai agenților economici care desfășoară aceste activități.

(5) Dreptul de semnătură se exercită olograf și electronic, cu menționarea clară a numelui, prenumelui și a numărului de înregistrare în Registrul Național al Arhitecților.

(6) Lucrările colective trebuie să poarte semnătura tuturor arhitecților care au contribuit la elaborarea lor.

(7) Cetățenii din alte state, care dețin titlul de arhitect în baza diplomei în sistem integrat de licență sau cu alt document similar care respectă condițiile de

echivalență stabilite prin acte normative specifice, eliberat de instituțiile de învățământ superior recunoscute de Republica Moldova, inclusiv certificate de atestare, autorizații, etc., care acordă dreptul de semnătură pentru domeniile menționate la alin. (4), au drept de semnătură în aceleași condiții ca și cetățenii Republicii Moldova.

(8) Se recunosc ca specialiști atestați cu drept de semnătură în domeniile menționate la alin. (4), specialiștii cetățeni ai altor state, care dețin certificate eliberate de organisme de certificare acreditate de organisme naționale de acreditare ale Uniunii Europene, cu excepția cazurilor când legislația Republicii Moldova stabilește alte condiții specifice obligatorii.

(9) Pentru recunoașterea certificatelor și dreptului de a exercita activitățile prevăzute de prezenta Lege, persoanele prezintă comisiei de atestare al Ordinului Arhitecților certificatele traduse în limba de stat și autentificate notarial pentru înregistrare. În cazul când legislația Republicii Moldova prevede cerințe suplimentare, candidatul trebuie să demonstreze întrunirea cerințelor suplimentare în conformitate cu procedura comisiei de atestare stabilite de un regulament aprobat de Guvern.

Articolul 7². Incompatibilitățile în exercitarea dreptului de semnătură

Exercitarea dreptului de semnătură, potrivit prezentei Legi, este incompatibilă cu situațiile în care:

a) arhitectul îndeplinește pentru același proiect funcția de verficator, de expert sau de consultant desemnat în cadrul administrației publice implicate în procesul de finanțare, avizare sau de autorizare a lucrărilor;

b) arhitectul este funcționar public în cadrul autorității administrației publice centrale sau locale care are în competență avizarea, autorizarea sau controlul lucrării în cauză.”

8. Articolele 17 și 18 din Capitolul IV DREPTUL DE AUTOR ASUPRA OPEREI ARHITECTURALE se modifică și vor avea următorul conținut:

„Articolul 17. Protecția dreptului de autor asupra operei arhitecturale:

(1) Protecția dreptului de autor asupra unei opere arhitecturale și inclusiv asupra operelor de artă aplicată (design) este asigurată prin Legea nr.139/2010 privind dreptul de autor și drepturile conexe (în continuarea Legii privind dreptul de autor și drepturile conexe), alte acte normative conexe, care se extind asupra:

- a) obiectelor de arhitectură;
- b) proiectelor de arhitectură (inclusiv planșe, machete, lucrări grafice ce fac parte din acesta) și a documentației tehnice elaborate în baza lor;
- c) proiectelor de complexe arhitecturale.

(2) Dreptul de autor asupra unei opere arhitecturale create prin efortul comun a două sau a mai multor persoane aparține coautorilor în comun, indiferent de faptul dacă această operă constituie un tot indivizibil sau este formată din părți.

Relațiile dintre coautori se stabilesc, de regulă, în baza unui contract. În lipsa unui asemenea contract, dreptul de autor asupra operei este exercitat în comun de toți autorii.

(3) Persoanele care oferă autorului proiectului asistență tehnică sau consultativă, administrează procesele de proiectare și construcție sau execută materiale ilustrative, grafice, și alte forme de prezentare nu pot fi considerate coautori a operei arhitecturale.

(4) Autorului operei arhitecturale îi aparțin următoarele drepturi exclusive asupra proiectului său:

a) de a autoriza valorificarea proiectului arhitectural care îi aparține cu drept exclusiv, inclusiv valorificarea repetată, cu excepția operelor arhitecturale create la comandă, al căror drept de valorificare aparține persoanei care le-a comandat;

b) de a efectua, de a permite sau de a interzice reproducerea în scopuri comerciale, integrală sau într-o măsură substanțială, a proiectului arhitectural ce îi aparține cu drept exclusiv, precum și folosirea unor fragmente din el în alte proiecte, dacă aceste fragmente reprezintă în sine obiect de design separat;

c) de a fotografia și de a filma, în scopuri comerciale, obiectul arhitectural realizat, atât integral, cât și o parte din el, cu excepția obiectelor amplasate permanent în locuri publice.

(5) La solicitarea autorului sau coautorilor obiectului arhitectural, investitorul pune la dispoziția acestora obiectul în perioada de construcție și obiectul finit, în scopul realizării de fotografii sau pentru alte activități promoționale în plan profesional.

(6) Studiile și proiectele de arhitectură și urbanism expuse în apropierea șantierului operei de arhitectură, precum și construcția realizată după acestea trebuie să poarte scris numele autorului, la loc vizibil, dacă prin contract nu s-a convenit altfel.

(7) Autorul unei opere arhitecturale are dreptul de a pretinde respectarea integrității operei și de a se opune oricărei modificări, precum și oricărei atingeri aduse operei, dacă prejudiciază onoarea sau reputația sa.

(8) Pierderile cauzate autorului proiectului de arhitectură ca urmare a încălcării drepturilor de autor ale acestuia sunt compensate în modul prevăzut de actele normative aplicabile.

(9) Când opera arhitecturală a fost adusă la cunoștința publică sub formă anonimă sau sub un pseudonim care nu permite identificarea autorului, dreptul de autor se exercită de persoana fizică sau juridică ce o face publică având consimțământul autorului, atât timp cât acesta nu își dezvăluie identitatea.

(10) Autorul operei arhitecturale, sau succesorul său, are dreptul să solicite către Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală înregistrarea obiectului dreptului de autor și/sau drepturilor conexe în Registrul de Stat în decursul termenului de protecție a dreptului de autor și drepturilor conexe stabilite prin Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe.

(11) Condițiile și procedura de înregistrare a obiectelor dreptului de autor și drepturilor conexe în Registrul de Stat al obiectelor protejate de dreptul de autor și drepturile conexe sunt stabilite prin regulamentul elaborat și aprobat de Guvern.

Articolul 18. Drepturi morale și drepturi patrimoniale asupra operei arhitecturale

(1) Autorul unei opere beneficiază de drepturi morale și drepturi patrimoniale protejate de legea privind dreptul de autor și drepturile conexe.

(2) Autorul sau alt titular al drepturilor patrimoniale exclusive de autor are dreptul la o remunerație echitabilă. Cuantumul și modul de achitare a remunerației de autor pentru fiecare caz și mod de valorificare a operei arhitecturale se stabilesc în contractul de autor sau în contractele pe care organizațiile de gestiune colectivă a drepturilor patrimoniale le-au încheiat cu utilizatorii. Indiferent de modul de determinare a cuantumului remunerației, acesta nu poate fi mai mic decât tarifele minime aprobate de Guvern.”

9. La Articolul 19 Organele de arhitectură și urbanism

alineatul (1) cuvintele „domeniul arhitecturii și urbanismului” de substituit cu cuvintele „domeniul amenajării teritoriului, urbanismului și arhitecturii”.

alineatul (3) cuvintele „și de autoritatea administrației publice centrale în domeniul arhitecturii și urbanismului” de substituit cu cuvintele „cu participarea Ordinului Arhitecților și Uniunii Arhitecților.”

alineatul (4) va avea următorul cuprins: „Dreptul de a participa la concursul pentru deținerea funcției de arhitect-șef al:

raionului, regiunii de dezvoltare (după caz), municipiului, orașului îl au arhitecții sau urbaniștii, atestați (cu drept de semnătură), cu studii de licență și de master ori studii postuniversitare în domeniul amenajării teritoriului, urbanismului și arhitecturii;

comunei, satului îl au arhitecții sau urbaniștii absolvenți cu studii de licență și de master ori studii postuniversitare în domeniul amenajării teritoriului și urbanismului, ingineri în domeniul construcțiilor, absolvenți ai cursurilor de formare profesională continuă de specialitate în domeniul amenajării teritoriului, urbanismului, arhitecturii și autorizării construcțiilor.”

se completează cu două alineate noi cu următorul cuprins:

alineatul (5) „în scopul *încurajării (susținerii) cooperării între comunități și susținerea coeziunii teritoriale* și, în cazul neocupării funcțiilor de arhitect-șef în unele localități din lipsă de specialiști în domeniul amenajării teritoriului, urbanismului și arhitecturii, se pot constitui asociații de dezvoltare comunitară sau de nivel raional, împreună cu alte sate, comune sau cu orașe, în vederea asigurării furnizării în comun a serviciilor publice specifice domeniului amenajarea teritoriului, urbanism și arhitectură (inclusiv elaborarea documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism), ori prestarea, în general, a activităților specifice arhitectului-șef.”

alineatul (6) „în scopul îmbunătățirii deciziei în domeniul amenajării teritoriului și urbanismului pentru regiunile de dezvoltare, raioane, municipii, orașe și orașe-poli de creștere și pentru a evita orice subiectivism asupra deciziilor, cât și pentru a utiliza experiența profesională a specialiștilor în domeniu, în baza propunerii Arhitectului-șef al localităților, vor fi create Comisii Tehnice de Amenajare a Teritoriului și Urbanism (în continuare *CTATU*), având competențe de avizare și consultanță tehnică, care vor activa în baza unui regulament elaborat și aprobat de consiliile locale. Avizele eliberate de *CTATU* se supun deliberării și aprobării de Consiliile locale.”

10. La Articolul 20. Organizațiile profesionale de creație obștești ale arhitecților

alineatul (1)

după cuvântul „Uniunea Arhitecților din Republica Moldova” de completat cu cuvântul „și Ordinul Arhitecților din Republica Moldova”.

cuvintele „statutul său, Uniunea Arhitecților” de substituit cu cuvintele „statutele Uniunii Arhitecților și a Ordinului Arhitecților”.

11. Capitolul VI va avea următorul conținut:

„Capitolul VI

ORDINUL ARHITECȚILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA

SECȚIUNEA 1

Atribuțiile și organizarea Ordinului Arhitecților din Republica Moldova

Articolul 21. Organizarea și atributele Ordinului Arhitecților din Republica Moldova

(1) Ordinul Arhitecților din Republica Moldova (în continuare *Ordinul Arhitecților*), se înființează sub formă de Asociație obștească în condițiile Legii nr.86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale (în continuare *Legea nr.86/2020*), ca organizație profesională, necomercială, cu personalitate juridică, de interes public, cu patrimoniu și buget proprii, autonomă și independentă. Ordinul Arhitecților este constituit benevol și are rolul de bază de a reprezenta și ocroti, la nivel național și internațional, interesele profesiei de arhitect.

(2) Ordinul Arhitecților este apolitic, dar poate să își exprime opinia cu referire la programele partidelor politice și ale organizațiilor social-politice, precum și la concurenții electorali și programele acestora pe probleme de domeniul planificării spațiale (amenajării teritoriului și urbanismului), arhitecturii și construcțiilor, științifice și de instruire, inclusiv de protecția patrimoniului cultural național, dezvoltarea colaborării internaționale și transfrontaliere. În perioada campaniei electorale, Ordinul Arhitecților nu poate presta servicii și/sau susține material sau gratuit concurenții electorali și nu poate face agitație electorală.

(3) Ordinul Arhitecților are sediul central în municipiul Chișinău și este

organizat cu filiale în teritoriu. Activitatea lui se finanțează din cotizații anuale ale membrilor, fonduri rezultate din manifestări culturale, științifice, economice și drepturi editoriale specifice pe care le desfășoară, precum și din donații/granturi, sponsorizări, fonduri publice, inclusiv mijloace financiare obținute în urma desemnării procentuale, precum și din alte surse ce nu contravin legislației.

(4) Sediul Ordinului Arhitecților și sediile filialelor Ordinului Arhitecților sunt considerate sediile înscrise în Registrul de stat al persoanelor juridice. Ordinul Arhitecților poate avea și alte adrese pentru corespondență.

(5) Ordinul Arhitecților, în condițiile Legii nr.86/2020, este liber să solicite, să primească și să folosească mijloace financiare și materiale, din țară sau de peste hotare, în vederea realizării scopurilor statutare.

(6) Statul, în condițiile Legii nr.86/2020, acordă sprijin financiar și material pentru dezvoltarea organizațională a Ordinului Arhitecților și pentru implementarea proiectelor conform priorităților stabilite de Guvern pentru fiecare domeniu de dezvoltare. Resursele alocate în acest scop sunt prevăzute în bugetul de stat și în bugetele unităților administrativ-teritoriale.

(7) Din Ordinul Arhitecților fac parte arhitecții, urbanistii, cercetătorii științifici și cadre didactice în domeniu, stagiarii și orice deținător al titlului de arhitect, la cererea acestora.

(8) Prezenta lege nu limitează dreptul de liberă aderare a arhitecților la alte forme de asociere profesională.

(9) În Ordinul Arhitecților pot adera practicieni și specialiști din alte domenii, care au adus o contribuție semnificativă la dezvoltarea Ordinului Arhitecților, în proiectare, construcție, cercetare științifică în domeniul arhitecturii, amenajării teritoriului și urbanismului, sisteme geoinformaționale, protecția monumentelor istorice, istorie și arheologie.

(10) Organizația necomercială își desfășoară activitatea sub denumirea: „Asociația Obștească „Ordinul Arhitecților din Republica Moldova””.

(11) Ordinul Arhitecților va avea simbolică publică proprie (însemne heraldice (steme, embleme și alte însemne de identificare publică), vexilologice (drapel, stindarde și alte însemne vexilare publice), imnice, faleristice (ordine, medalii, cruci, insigne și alte însemne publice cu caracter de distincție a meritelor personale sau colective)) elaborată, înregistrată și utilizată conform prevederilor Legii nr. 86/2011 cu privire la simbolurile publice.

(12) Ordinul Arhitecților, în nume propriu, este în drept să acorde distincții, premii și alte stimulente pentru contribuție specială la dezvoltarea arhitecturii naționale și urbanismului, protejarea patrimoniului arhitectural și cultural-istoric, cercetări științifice, pregătirea cadrelor pentru domeniu, etc.

(13) În vederea protejării dreptului de autor membrii Ordinului Arhitecților pot cere înregistrarea studiilor, planurilor și proiectelor elaborate într-o evidență specială la Ordin, primind astfel o dată certă.

(14) În vederea protejării dreptului de autor Ordinul Arhitecților va crea în

cadrul său un serviciu pentru prevenirea și combaterea plagiatului sau fake-urilor în arhitectură și design.

(15) Litigiile apărute în procesul exercitării activității arhitecturale se soluționează prin negocieri prin Ordinul Arhitecților sau de către instanța de drept comun în modul stabilit.

Articolul 22. Atribuțiile Ordinului Arhitecților

(1) Ordinul Arhitecților are următoarele atribuții:

- a) protejează și promovează calitatea produsului de amenajare a teritoriului, urbanism și arhitectură;
- b) realizează și promovează inițiative cu caracter civic, economic, cultural, educativ, precum și alte inițiative neinterzise de lege;
- c) desfășoară activități de instruire și după caz activități științifice;
- d) urmărește exercitarea competentă și calificată a profesiei în respectul codului deontologic al Ordinului Arhitecților;
- e) consolidarea comunității profesionale și atragerea în Ordinul Arhitecților a cât mai mulți arhitecți profesioniști;
- f) întreprinde măsuri, în limita competențelor, în colaborare cu alte organisme naționale și internaționale competente de prevenire și combatere a plagiatului și fake-urilor în arhitectură și respectarea dreptului de autor al arhitecților;
- g) propune reglementări legislative și normative specifice, în vederea promovării lor;
- h) participă la organizarea și desfășurarea concursurilor de soluții arhitecturale și în comisiile de evaluare a ofertelor din cadrul procedurilor de achiziții publice organizate de administrațiile publice centrale și locale, instituțiile publice și după caz și private;
- i) reprezintă și apără interesele legitime ale membrilor săi în fața autorităților publice, precum și în organismele profesionale internaționale;
- j) contribuie în protejarea societății de acțiuni neprofesionale în domeniul arhitecturii, planificării urbane, în domeniul protejării patrimoniului cultural, monumentelor și zonelor istorice;
- k) gestionează Registrul Național al Arhitecților;
- l) acordă arhitecților scrisori de recomandare pentru atestare și obținerea dreptului de semnătură;
- m) acordă arhitecților scrisori de recomandare pentru participarea la concursuri publice pentru ocuparea funcțiilor publice de arhitecți șefi în raioane, municipii și orașe;
- n) participă la concursurile organizate de administrațiile publice locale pentru ocuparea funcțiilor de arhitecți șefi a raioanelor, municipiilor și orașelor.

(2) Ordinul Arhitecților realizează activități de utilitate publică, desfășurate în interes general sau în interesul unor colectivități locale, care contribuie la dezvoltarea și susținerea:

- a) educației și instruirii persoanelor, difuzării și acumulării de cunoștințe și promovarea standardelor profesionale;
- b) științei, culturii, artei și încurajarea creației arhitecturale;
- c) ocrotirii sănătății, sportului și turismului;
- d) protejării peisajului, în înțelesul Convenției privind peisajul european, a biodiversității, luând în considerare necesitatea adaptării la schimbările climatice și reducerea riscului la dezastre;
- e) obiectivelor naționale și măsurilor de creștere a eficienței energetice, gestionării inteligente a energiei și a utilizării energiei din surse regenerabile în infrastructurile publice, inclusiv în clădirile publice și în sectorul locuințelor;
- d) protejării diversității culturale, moștenire a unei lungi istorii, care conferă specificitate și identitate locală;
- e) protejării patrimoniului cultural, monumentelor și zonelor istorice;
- f) democrației și drepturilor omului, integrării democrației participative în procesele de planificare spațială (amenajarea teritoriului și urbanism) în înțelesul Cartei europene a democrației participative în procesele de planificare spațială;
- g) spiritului și activismului civic, inclusiv a participării la procesul decizional și la asigurarea transparenței;
- h) comunităților locale și altele ce nu contravin legii.

(3) Ordinul Arhitecților poate obține statutul de utilitate publică în condițiile Legii nr.86/2020.

(4) Atribuția Ordinului Arhitecților, stabilită de prezenta lege, privind atestarea și acordarea dreptului de semnătură nu poate fi exercitată de nici o altă asociație profesională.

(5) Ordinul Arhitecților întocmește și face public raportul anual de activitate în cel mult 6 luni de la sfârșitul anului pentru care este întocmit. Raportul anual de activitate conține informații referitoare la activitățile desfășurate, valoarea mijloacelor financiare și a materialelor obținute și folosite, precum și alte informații relevante.

Articolul 23. Conducerea Ordinului Arhitecților

(1) Forurile de conducere ale Ordinului Arhitecților sunt:

- a) Conferința națională;
- b) Consiliul național;
- c) Colegiul director;
- d) președintele Ordinului Arhitecților.

(2) Persoanele alese în Consiliul național, în Colegiul director sau ca președinte al Ordinului Arhitecților au un mandat de 4 ani. Ele nu pot exercita mai mult de două mandate consecutiv.

Articolul 24. Conferința națională

(1) Conferința națională a Ordinului Arhitecților este constituită din membri delegați, cu drept de reprezentare proporțională, ai filialelor teritoriale. Filiala teritorială va asigura participarea la Conferința națională a Ordinului Arhitecților cel puțin a unui reprezentant al fiecărui raion cuprins în filială.

(2) Conferința națională a Ordinului Arhitecților are următoarele atribuții:

a) adoptă și modifică Regulamentul Ordinului Arhitecților, Codul deontologic al profesiei de arhitect și regulamentul-cadru pentru filialele teritoriale;

b) adoptă organizarea aparatului administrativ al Ordinului Arhitecților;

c) alege și revocă președintele Ordinului Arhitecților;

d) alege și revocă membrii Consiliului național al Ordinului Arhitecților;

e) alege membrii comisiilor de cenzori și de disciplină la nivel național, precum și membrii altor comisii de specialitate;

f) adoptă hotărâri cu privire la toate problemele aflate pe ordinea de zi stabilită în convocare;

g) aprobă valoarea onorariilor de referință și a cotizațiilor anuale unice pentru categoriile de membri ai Ordinului Arhitecților, după caz.

(2) Conferința națională a Ordinului Arhitecților este legal constituită la prima convocare în prezența a cel puțin două treimi din numărul delegaților, iar hotărârile se adoptă cu votul majorității membrilor prezenți. Dacă la prima convocare condiția de prezență nu este îndeplinită, la a doua convocare, după cel puțin două săptămâni, Conferința națională este legal constituită în prezența majorității membrilor și adoptă hotărâri cu majoritatea membrilor prezenți.

Articolul 25. Coordonarea activității Ordinului Arhitecților

(1) Între reuniunile Conferinței naționale, activitatea Ordinului Arhitecților va fi coordonată de Consiliul național, două treimi din numărul membrilor acestuia trebuind să fie arhitecți cu drept de semnătură.

(2) Componenta Consiliului național va asigura reprezentativitatea proporțională a membrilor filialelor teritoriale.

(3) Fiecare filială teritorială stabilește prin hotărâre proprie candidații propuși pentru Consiliul național.

Articolul 26. Conducerea Ordinului Arhitecților

(1) Președintele Ordinului Arhitecților, ales dintre arhitecții cu drept de semnătură, reprezintă Ordinul în relațiile sale cu alte persoane fizice și juridice sau cu autorități din Republica Moldova și din străinătate, putând să încheie, în

numele Ordinului Arhitecților, convenții și contracte. De asemenea, președintele conduce lucrările Conferinței naționale și ordonancează cheltuielile bugetare ale Ordinului Arhitecților.

(2) Vicepreședinții Ordinului Arhitecților sunt înlocuitori de drept ai președintelui, în ordinea stabilită de Conferința națională.

Articolul 27. Colegiul director

(1) Activitatea curentă a Ordinului Arhitecților este coordonată de Colegiul director.

(2) Colegiul director este ales cu votul majorității membrilor Consiliului național.

(3) Cel puțin două treimi din numărul membrilor Colegiului director trebuie să fie arhitecți cu drept de semnătură.

Articolul 28. Organizarea și funcționarea Ordinului Arhitecților

(1) Organizarea și funcționarea Ordinului Arhitecților vor fi stabilite prin Regulamentul Ordinului Arhitecților, aprobat de Conferința națională.

(2) Forurile de conducere, comisiile Ordinului Arhitecților și conducerea filialelor teritoriale sunt alese prin votul secret al majorității participanților cu drept de vot.

SECȚIUNEA a 2-a

Filialele teritoriale ale Ordinului Arhitecților

Articolul 29. Înființarea Filialelor teritoriale

(1) La nivelul regiunilor de dezvoltare Nord, Centru, Sud, Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia, municipiul Chișinău, Transnistria, cu cel puțin 25 de membri, precum și în municipii și orașe după caz, se vor înființa prin liberă asociere filiale teritoriale ale Ordinului Arhitecților, reunindu-i pe arhitecții domiciliați în raza teritorială a regiunii de dezvoltare/municipiului/orașului.

(2) Dacă într-un municipiu sau oraș există un număr mai mic de 25 de membri, se pot înființa filiale teritoriale prin asocierea arhitecților cu domiciliile în municipiile sau orașele limitrofe, până când numărul acestora va ajunge la minimum 25 de membri.

(3) În cadrul unui raion sau într-o zonă formată din două sau mai multe raioane limitrofe, precum și în municipiul Chișinău se poate înființa o singură filială a Ordinului Arhitecților.

(4) Filialele teritoriale dobândesc personalitate juridică de la data adunării generale constitutive a membrilor, ocazie cu care se vor stabili:

- a) orașul de reședință filialei teritoriale și sediul acesteia;
- b) forurile de conducere ale filialei.

(5) La înființare, filialele teritoriale își vor elabora propriile regulamente în baza regulamentului-cadru de nivel național, aprobat de Conferința națională a Ordinului Arhitecților din Republica Moldova.

SECȚIUNEA a 3-a

Registrul Național al Arhitecților

Articolul 30. Înființarea Registrului Național al Arhitecților

(1) Pentru centralizarea evidenței arhitecților din întreaga țară se înființează Registrul Național al Arhitecților, document care se publică anual în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) Registrul Național al Arhitecților va cuprinde arhitecții atestați (cu drept de semnătură), în baza cărora persoanele înscrise în acestea își exercită profesia și arhitecții neatestați (fără drept de semnătură), organizat pe specializări evidențiind și modalitatea în care persoanele înscrise își exercită profesia.

(3) Conținutul-cadru și modul de întocmire și gestionare a Registrului Național al Arhitecților va fi detaliat într-un regulament aprobat de organul central al administrației publice în domeniul amenajării teritoriului, urbanismului și arhitecturii și de Ordinul Arhitecților.

Articolul 31. Înregistrarea în Registrul Național al Arhitecților

(1) Înregistrarea în Registrul Național al Arhitecților sau radierea din acesta se efectuează de către Ordinul Arhitecților, cu respectarea prevederilor stabilite prin Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal.

(2) Registratorii și persoana împuternicită să exercite controlul intern asupra ținerii Registrului sînt desemnate de conducerea Ordinului Arhitecților.

(3) Arhitecții, cetățeni ai altor state, se înregistrează Registrul Național al Arhitecților, în aceleași condiții cu cetățenii Republicii Moldova cu mențiunea respectivă privind cetățenia.

Articolul 32. Gestionarea Registrului Național al Arhitecților

(1) Gestionarea Registrului Național al Arhitecților se efectuează de către Ordinul Arhitecților și prevede următoarele activități:

- a) înscrierea, la cerere, a arhitecților;
- b) ținerea la zi a evidenței arhitecților cu și fără drept de semnătură;
- c) publicarea în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a Registrului Național al Arhitecților cu drept de semnătură;
- d) furnizarea către terți, inclusiv și de filialele sale teritoriale, orice informație legată de datele înregistrate în Registrele Naționale ale Arhitecților;
- e) la cererea celui înscris, Ordinul Arhitecților poate elibera gratuit extrase din Registrul Național al Arhitecților, cu respectarea actelor normative privind protecția datelor cu caracter personal și accesul la informații.

(2) Accesul la informațiile publice stocate în Registru, se efectuează prin intermediul paginii web oficiale a Ordinului Arhitecților și a autorității administrației publice centrale în domeniul amenajării teritoriului, urbanismului și arhitecturii.

SECȚIUNEA a 4-a

Răspunderea disciplinară

Articolul 33. Răspunderi și sancțiuni disciplinare

(1) Membrii Ordinului Arhitecților răspund disciplinar pentru nerespectarea prevederilor prezentei legi, a codului deontologic al profesiei, a hotărârilor proprii adoptate de forurile de conducere abilitate ale Ordinului Arhitecților, precum și pentru orice abateri săvârșite în legătură cu profesia sau în afara acesteia care aduc prejudicii prestigiului profesiei sau Ordinului Arhitecților.

(2) Pentru comiterea abaterilor disciplinare, membrului Ordinului Arhitecților îi pot fi aplicate următoarele sancțiuni disciplinare:

- a) avertisment;
- b) mustrare;
- c) mustrare aspră;
- d) sesizarea comisiei de atestare pentru suspendarea valabilității Certificatului de atestare pe o perioadă de 2-6 luni.
- e) suspendarea pe o perioadă de 6-12 luni a calității de membru al Ordinului Arhitecților.

(3) Sancțiunile prevăzute la alin. (2) lit. a), b) și c) se aplică de către colegiul director teritorial, la propunerea comisiei teritoriale de disciplină.

(4) Sancțiunile prevăzute la alin. (2) lit. d) și e) se aplică de Consiliul național al Ordinului Arhitecților, la propunerile comisiilor teritoriale de disciplină, în baza hotărârii comisiei de disciplină la nivel național.

(5) Împotriva hotărârii comisiei teritoriale de disciplină, prin care s-a aplicat una dintre sancțiunile disciplinare prevăzute la alin. (2) lit. a), b) și c), se poate formula contestație la Comisia națională de disciplină în termen de 30 de zile de la data comunicării hotărârii.

(6) Împotriva hotărârii Comisiei naționale de disciplină, prin care s-a aplicat o sancțiune disciplinară prevăzută la alin. (2), se poate formula contestație la instanța judecătorească de contencios administrativ competentă în termen de 30 de zile de la data comunicării hotărârii.

(7) Comisia de disciplină este obligată să ceară membrului o explicație scrisă privind fapta comisă.

(8) În condițiile neînceperii procedurii de judecare a abaterilor, aplicarea sancțiunilor se prescrie în termen de 2 ani de la săvârșirea lor.

(9) Ordinul Arhitecților are dreptul să sesizeze autoritățile competente pentru efectuarea controalelor la agenții economici cu activități în construcții, privind respectarea prevederilor actelor normative și normativelor în construcții la

realizarea obiectelor, inclusiv și în cazurile depistării încălcărilor dreptului de autor a membrilor acestuia.

Articolul 34. Comisiile de disciplină

(1) Comisiile de disciplină ale Ordinului Arhitecților se constituie la nivel național și teritorial pentru fiecare filială, prin actul administrativ al conducătorului.

(2) Comisia națională de disciplină este compusă din 5 arhitecți cu minimum 10 ani vechime, din care în mod obligatoriu 3 arhitecți atestați, un președinte și un secretar.

(3) Președintele comisiei de disciplină este, de regulă, unul din adjuncții președintelui Ordinului Arhitecților;

(4) Pentru fiecare comisie de disciplină se desemnează cel puțin 3 membri supleanți.

(5) Mandatul membrilor comisiei de disciplină este de 4 ani.

(6) Nu poate fi membru în comisia de disciplină persoana care se află în una dintre următoarele situații:

a) este soț sau se află în raporturi de rudenie până la al treilea grad inclusiv sau de afinitate până la al doilea grad inclusiv cu cel puțin unul dintre membrii comisiei de disciplină;

b) are antecedente penale nestinse, în condițiile legii;

c) a fost sancționat disciplinar, iar sancțiunea disciplinară nu a fost stinsă, în condițiile legii.

(7) Mandatul de membru al comisiei de disciplină se suspendă în următoarele situații:

a) este soț, rudă sau afîn, până la gradul al patrulea inclusiv cu membrul a cărui faptă se află în examinare la comisia de disciplină;

b) a săvârșit o faptă care constituie obiectul sesizării comisiei de disciplină;

c) s-a dispus începerea urmăririi penale împotriva membrului comisiei de disciplină;

d) este în concediu anual de odihnă sau în concediu de studii;

e) are un interes personal, direct sau indirect în soluționarea cauzei ori există alte împrejurări care pun la îndoială obiectivitatea și nepărtinirea lui.

(8) Suspendarea mandatului unui membru al comisiei de disciplină se constată de către comisia de disciplină și se consemnează în procesul-verbal. Suspendarea mandatului unui membru al comisiei de disciplină durează până la încetarea cauzei care a determinat suspendarea.

(9) În cazul suspendării mandatului unui membru al comisiei, locul lui este preluat de drept de un membru supleant, în ordinea indicată în actul administrativ de constituire a comisiei. În cazul suspendării mandatului președintelui comisiei sau a secretarului, comisia decide exercitarea atribuțiilor acestora de către unul din membrii comisiei.

(10) Hotărârile comisiilor de disciplină se validează prin vot deschis. Nici un membru al comisiei nu este în drept să se abțină de la vot.

(11) Opiniile separate, formulate în scris și motivate, se vor anexa la procesul-verbal al ședinței respective a comisiei de disciplină.

(12) În cazul în care fapta unui membru conține componentele unei abateri disciplinare și ale unei infracțiuni, procedura cercetării de către comisia de disciplină se suspendă până la dispunerea neînceperii urmăririi penale, scoaterii de sub urmărire penală ori încetării urmăririi penale sau până la data la care instanța de judecată dispune achitarea sau încetarea procesului penal.

Articolul 35. Atribuțiile comisiei de disciplină și a membrilor acesteia

(1) Comisia de disciplină are următoarele atribuții:

- a) asigură activitatea de cercetare a faptelor sesizate ca abateri disciplinare;
- b) audiază persoana/persoanele care a/au sesizat abaterile separat de membrul cercetat.
- c) examinează raportul privind ancheta de serviciu, audiază secretarul/grupul de lucru, membrul sau reprezentantul acestuia, precum și alte persoane ale căror declarații pot înlesni soluționarea cazului;
- d) propune aplicarea uneia dintre sancțiunile disciplinare prevăzute în art. 38 sau, după caz, clasarea cauzei;
- e) semnează procesele-verbale ale fiecărei ședințe a comisiei de disciplină;
- f) constată suspendarea sau încetarea calității de membru al comisiei sau, în cazul suspendării președintelui sau a secretarului, decide exercitarea atribuțiilor acestora de către unul din membrii comisiei.

(2) Președintele comisiei de disciplină are următoarele atribuții:

- a) remite sesizarea parvenită secretarului comisiei pentru înregistrare;
- b) stabilește locul, data și ora când au loc ședințele comisiei de disciplină;
- c) conduce ședințele comisiei de disciplină;
- d) coordonează activitatea comisiei de disciplină.

(3) Secretarul comisiei de disciplină are următoarele atribuții:

- a) înregistrează sesizarea referitoare la fapta membrului Ordinului Arhitecților;
- b) desfășoară, în caz că este abilitat de comisie, ancheta de serviciu, întocmește și înaintează în adresa comisiei raportul privind ancheta de serviciu, prezintă în cadrul ședinței comisiei de disciplină rezultatele anchetei de serviciu;
- c) anunță membrii comisiei de disciplină, membrul a cărui faptă formează obiectul anchetei de serviciu, persoana care a sesizat, după caz, și persoanele care urmează să fie audiate în cadrul ședințelor comisiei de disciplină;
- d) întocmește procesele-verbale ale ședințelor comisiei de disciplină, demersuri cu privire la sancțiunea aplicabilă membrului sau la clasarea cauzei,

încetarea înainte de termen a mandatului membrului comisiei etc.;

e) ține evidența perioadei de valabilitate a mandatelor membrilor comisiei de disciplină;

f) ține evidența sesizărilor, demersurilor și ale proceselor-verbale și efectuează alte lucrări necesare în vederea desfășurării activității comisiei de disciplină.

(4) Președintele comisiei de disciplină întocmește raportul anual de activitate cu privire la:

- a) numărul sesizărilor examinate;
- b) numărul de cauze clasate;
- c) cauzele și consecințele săvârșirii abaterilor disciplinare;
- d) sancțiunile disciplinare propuse și aplicate.

(5) Raportul de activitate specificat la art. 40 alin. (4) se înaintează președintelui în cadrul căreia este constituită comisia de disciplină, iar acesta este obligat să-l comunice Colegiului director.

Articolul 36. Clauze finale

(1) După un an de la aplicarea deciziei de retragere definitivă a dreptului de semnătură sau a calității de membru al Ordinului Arhitecților cel în cauză poate cere reexaminarea deciziei. În caz de respingere, o nouă cerere nu poate fi făcută decât după un an.

(2) În cazul în care instanțele judecătorești pronunță hotărâri definitive de condamnare a unui arhitect atestat pentru fapte penale legate de exercitarea profesiei sau aplică sancțiunea complementară a interdicției de exercitare a acestei profesii, o copie de pe dispozitivul hotărârii va fi comunicată filialei Ordinului Arhitecților, organizată la nivel teritorial, pentru a opera modificările necesare în Registrul Național al Arhitecților.

12. Capitolul VII va avea următorul conținut:

„Capitolul VII

DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 37. Dispoziții finale și tranzitorii

(1) În termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, Guvernul:

- a) va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege;
- b) va elabora actele normative necesare implementării prezentei legi.

(2) În termen de 90 de zile de la data publicării prezentei legi în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, un comitet de inițiativă format din reprezentanți ai asociațiilor profesionale din domeniu asigură convocarea Conferinței naționale de constituire a Ordinului Arhitecților din Republica Moldova.

(3) În termen de 120 de zile de la data publicării prezentei legi în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, Conferința națională va adopta Regulamentul-cadru al Ordinului Arhitecților din Republica Moldova și Codul deontologic al profesiei de arhitect și va stabili onorariile minime și mărimea cotizațiilor de membru.

(4) În termen de un an de la data intrării în vigoare a prezentei legi toți arhitecții cu diplomă de licență sau asimilată, eliberată de instituțiile de învățământ superior de arhitectură cu durata studiilor de minimum 5 ani, indiferent de vechimea în profesie, pot obține în mod voluntar, în baza unei cereri, înscrierea în Ordinul Arhitecților și în Registrul Arhitecților.

(5) Ordinul Arhitecților are obligația de a publica în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, Registrul Național al Arhitecților (se publică anual), Regulamentul Ordinului Arhitecților și Codul deontologic al profesiei de arhitect.”

Președintele Parlamentului